

Nové Bratrské Listy

*Před šedinami povstaň a starci vzdej poctu.
Boj se svého Boha. Já jsem Hospodin.*

(Leviticus 19,32)

**500 let reformace
(1517 - 2017)**

obsah

kázání	
Mít s Ježíšem podíl (<i>D. Rotkovská</i>)	3
biblické a teologické studie	
Výslech před radou (<i>P. Pokorný</i>)	6
dějiny	
Význam ordinované služby (<i>J. Polma</i>)	11
550 let volby prvních kněží JB (<i>T. Landová</i>)	14
Reformace ve Štrasburku (<i>J. Halama</i>)	17
unitas fratrum	
Zasedání teol. komise UF (<i>jh</i>)	20
Směrovky pro interpretaci bible	21
náš seniorát	
Bohumil Zvěřina (<i>jp</i>)	22
Den misijní provincie (<i>jhjr</i>)	23
z církvi	
60 let římské smlouvy (<i>GEKE</i>)	24
slova reformátorů	
O dobrých skutcích (<i>M. Luther</i>)	25
Setkání sester - pozvánka	27
z počátků reformace	
M. Luther a Wittenberg (<i>red</i>)	28

Nové Bratrské Listy

19. ročník (2017)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky a čtenáři NBL, devatenáctý ročník našeho obnoveného časopisu je ve znamení jubilea reformace. 500 let je výročí úctyhodné a zaslouží si pozornost, ale podstatné je, jestli z něj dokážeme vytěžit prospěšné a inspirující podněty pro své životy, pro práci našich sborů a naší církve.

Můžeme jeho prostřednictvím oslovit lidi kolem nás, kteří se spíš strachují o své malé jistoty, než by vyhlíželi velkou a nezničitelnou naději, kterou nám zvěstují velikonoce? Dokáže naše svědectví o křesťanské svobodě potěšit a povzbudit ty, kdo jsou zajatci vlastních strachů a pověr?

Pro naše sbory je tu další důležité výročí, bratrské kněžství je právě 550 let staré a stojí za to připomenout si, co se stalo a proč. Ti z vás, kdo byli na Dnu misijní provincie, již přednášku slyšeli, teď je možno si ji v klidu prostudovat.

Chceme si připomínat nejen slavné a známé momenty reformace, ale i ty, kdo jsou trochu stranou zájmu - dnes je to štrasburský reformátor a přítel Bratří Martin Bucer.

Zprávy ze světové Jednoty a z našeho seniorátu doplňují toto číslo a celá redakce Vám všem přeje požehnané velikonoční svátky, radost a pokoj, právě i v těchto neklidných a nervózních časech.

Pán vstal z mrtvých.

Váš Jindřich Halama

**Děkujeme za podporu pro náš časopis.
Číslo účtu 2900700247/2010**

kázání

Mít s Ježíšem podíl

Bylo před velikonočními svátky. Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa šel k Otci; miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do konce. Když byli u večeře a ďábel již vložil do srdce Jidáše Iškariotského, syna Šimonova, aby ho zradil, Ježíš vstal od stolu a vědom si toho, že mu Otec dal všechno do rukou a že od Boha vyšel a k Bohu odchází, odložil svrchní šat, vzal lněné plátno a přepásal se; pak nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je plátnem, jímž byl přepásán. Přišel k Šimonu Petrovi a ten mu řekl: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?“ Ježíš odpověděl: „Co já činím, nyní nechápeš, potom však to pochopíš.“ Petr mu řekl: „Nikdy mi nebudeš mýt nohy!“ Ježíš odpověděl: „Jestliže tě neumyji, nebudeš mít se mnou podíl.“ Řekl mu Šimon Petr: „Pane, pak tedy nejenom nohy, ale i ruce a hlavu!“ Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje než nohy umýt, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“ Věděl, kdo ho zradí, a proto řekl: Ne všichni jste čistí. Když jim umyl nohy, oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil? Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. Dal jsem vám příklad, abyste i vy jednali, jako jsem jednal já. Amen, amen, pravím vám, sluha není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho poslal. Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte. (J 13,1-17)

Je ve čtvrtém evangeliu čteme ten zvláštní příběh o tom, jak Ježíš umyl nohy svým učedníkům. Bylo to před Velikonocemi a Ježíš věděl, že přišla jeho hodina. Ježíš věděl. I v těchto posledních věcech zůstává svrchovaný. Vědoucí. Je Pán. A jeho vědění zahrnuje všechno: ve vztahu k sobě, ve vztahu k Bohu, k člověku i ke světu. On ví, že přišla jeho hodina. A on ví, co to znamená: odejde z tohoto světa k Otci. K tomu, který mu vše dal do rukou. A to „vše“ je lidský úděl. Naše spasení.

On ví, co my lidé potřebujeme a co nemůžeme sami ze sebe. Proto dovrší svůj život právě teď svým posledním skutkem lásky. „Miloval své,“ četli jsme, „a prokázal svou lásku k nim až do konce.“ Až do krajnosti. Ježíšova smrt, jeho odchod k Otci, dovede jeho lásku k nám k naplnění. K dokonalosti.

Od Ježíšova vědění se tak tvrdě odráží Petrovo nevědění. A nejen Petrovo. I našemu nevědění, každému nevědění je to nepochopitelné, ba dokonce nepřijatelné: aby Pán a Mistr obsluhoval své učedníky. Aby jim prokázal tu nejposlednější, špinavou, otrockou službu.

Je to nepochopitelné a neuvěřitelné, ale zůstává jasné tolik: on očisťuje. On nás očisťuje. Postupuje od jednoho učedníka k druhému, bere jejich nohy do svých dlaní a zbavuje je špíny. Proč, zatím nevíme. A neví to nikdo z nich, o když jediný Petr

to řekne nahlas: „Pane, ty mi chceš mýt nohy?“ A Ježíš, jako by s tím namítáním počítal, vysvětluje Petrovi: „Co já činím, nyní nechápeš, potom však to pochopíš.“ Ale nám lidem takové neurčité tajemství nestačí: někdy potom... „Nikdy mi nebudeš mýt nohy!“ vzpírá se Petr. Stejně jako tenkrát, když s ním Ježíš mluvil o svém utrpení a smrti: „Pane, to se ti nemůže stát!“

Jak veliká je Ježíšova trpělivost s námi! Mnohokrát převyšuje všechnu naši lidskou, pozemskou nechápavost Božích věcí. Ježíš o nás znovu usiluje. Nedá se odradit naším nechápajícím odporem a vzpíráním, ale mluví už varovně. Jde přece o všechno: „Jestliže tě neumyji, nebudeš mít se mnou podíl.“

Když Petr promluví znovu, je z toho zas opačný extrém: „Pane, pak tedy nejenom nohy, ale i ruce a hlavu.“ Takové je naše lidské myšlení. Nejprve nás Ježíšova služba pokořuje, ponижuje, uráží naši hrdost: My bychom si měli nechat někým sloužit? Ty svoje maličkosti si dovedeme spravit sami! Ale když to začíná být vážné, pak upadáme do opačné krajnosti a myslíme jen na sebe. Hned chceme mít od Ježíše víc. Nedovedeme pokorně přijmout to, co on nám nabízí. Chtěli bychom hned zas něco navíc.

Ale Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje než nohy umýt, neboť je celý čistý. Vy jste čisti...“ Víc nepotřebuješ. Co to znamená, „ten, kdo je vykoupán“? Můžeme číst také: „Ten, kdo se vykoupal“. Tradičně se toto biblické místo vztahovalo a vztahuje na udělení křtu. Ale v 15. kapitole Janova evangelia čteme Ježíšovo ujištění: „Vy jste již čisti, pro slovo, které jsem k vám mluvil.“ (J 15,3) Slovo, Ježíšovo slovo, je tedy to, co člověka očišťuje. Ten, kdo se vykoupal, to je ten, kdo tomuto slovu uvěřil. Kdo přijal vírou slovo zvěstované Ježíšem. Slovo Otcovo. A člověk zůstává čistý tehdy, když toto slovo v něm zůstává. Ale i obráceně – tehdy, když my zůstáváme v něm. Tehdy, když ho v sobě uchováme. Když z něj žijeme. Jaký výstižnější obraz pro toto vzájemné zůstávání najít než obraz z 15. kapitoly téhož evangelia, obraz o vinném kmenu a ratolestech. On, Ježíš, je kmen a my ratolesti. Z něj, z kmene, je vše, co nám dává sílu, co nás živí a co způsobuje, neseme-li jaké ovoce. Ježíš svým slovem zůstává u nás. A tím nás očišťuje. Je to dar jeho milosti. A stává se naším tím, že zůstáváme v něm.

Když Ježíš umyl učedníkům nohy, a to všem, i Jidášovi, zeptal se jich, zda rozuměli. „Chápete, co jsem vám učinil?“ Dal jsem vám příklad. Učinil jsem vám znamení. Znamení, které učedníci ještě dlouho nepochopí. Ale už teď je jasné, že v jeho poslední službě je něco velice důležitého pro plnost jejich čistoty. Jsou čisti, protože uvěřili jeho slovu. Ale nohy mají ještě špinavé. Co to znamená?

Mnohokrát mluví Ježíš o vztahu ke světu. Četli jsme i tady hned na začátku: „On miloval své, kteří jsou ve světě.“ V 17. kapitole slyšíme: „Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého... Oni nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa.“ (J 17,15) Ježíšovi učedníci žijí dosud ve světě. Svými nohama se dotýkají světa. Stojí a chodí ve světě. A ten je strhává, vnucuje jim svoje myšlení, které se točí kolem

vlastního já. Ježíš svoje učedníky znamením umytých nohou z tohoto světa odděluje. Mytí nohou je znamení pro vysvobození od závislosti na světě. Neznamená to obrátit se ke světu zády, ale nebýt na něm závislý.

Co je to svět? Ježíš říká: „Na světě soužení míti budete, ale doufejte, já jsem přemohl svět.“ (J 16,33) Svět, to je opak Božího království. Svět je místo, kde chce panovat člověk sám. Sám se chce prosazovat a uplatňovat. Místo Boha a proti Bohu. Ale pozor – svět není jen to kolem nás. Ti druzí. My sami si takto svět neseme v sobě: prosazováním sebe proti Bohu. Svým lidským, pozemským myšlením, které nechápe a nechce rozumět Božím věcem. Od toho Ježíš ty své odděluje. Umývání nohou je symbolem Ježíšovy účasti na tom, abychom se dokázali od světa odtrhnout. To my sami nemůžeme. Ale je to nutnost. Jinak nemůžeme mít s Ježíšem podíl. Jinak jsme odděleni od spasení.

Naše odtržení od světa, to je zemřít sami v sobě. Smrt světu v nás. A protože se jedná o naši smrt, děje se to jeho smrtí. Svou smrtí nás musí odtrhnout. Odervat. To my sami nedokážeme. Vzít svůj kříž můžeme jediné tehdy, když na té cestě můžeme následovat Ježíše s jeho křížem. Abychom mohli umřít světu, musel on umřít pro nás. Abychom mohli umřít sami sobě na svém kříži, musí on umírat spolu s námi. „S Kristem jsem ukřižován,“ říká apoštol. „Živ pak jsem již ne já, ale Kristus.“ Kristus ve mně. Bůh ve mně.

Ježíš nám dal příklad: Jako já vás osvobozuji ze světa, tak máte i vy osvobozovat jedni druhé. Jak? Ježíšovi učedníci mají jednat tak, jako on. Ale my lidé jistě nemůžeme napodobit Ježíše v tom, co učinil. Nemůžeme svou smrtí spasit sebe ani druhé. Ale můžeme konat jedni pro druhé službu svědectví. Svědčit o něm, který vysvobozuje. Který vytrhuje ze závislosti na zlém.

„Když to víte, blaze vám, jestliže to také činíte.“ To blahoslavenství patří těm, kteří nezávisle na své aktivitě, schopnostech nebo zásluhách dovolí Bohu, aby skrze ně konal všecko. „Beze mne nic nemůžete,“ říká Ježíš. Umíráme-li sobě, umíráme proto, abychom byli živi Bohu. Tomu patříme. Pro něj nás Ježíš získal: očistil svým slovem a svou smrtí vytrhl ze světa. U něj máme mít podíl. „Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce.“ (J 12,26) Amen.

*Dana Rotkovská
farářka ČCE*

(ze sbírky kázání vydávané Synodní radou)

biblické a teologické studie

Centrum biblických studií, společné pracoviště Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR, připravilo před lety velký projekt – Český ekumenický komentář k Novému zákonu. Výklady v češtině k mnoha novozákonním knihám bible dodnes nemáme, ucelenou řadu výkladů pak již vůbec ne. Projekt je rozvržen do 21 svazků, z nichž již sedm vyšlo (před časem jsme přinesli ukázkou z výkladu k Matoušovu evangeliu). Mezi zatím posledními je výklad profesora Petra Pokorného k evangeliu podle Marka, ze kterého dnes přinášíme výklad jednoho z pašijních oddílů.

Výslech před radou (Marek 14,53-65)

Ježíše odvedli k veleknězi, kde se shromáždili nejvyšší kněží, starší a zákoníci. Petr šel zpovzdálí za Ježíšem až dovnitř do veleknězova dvora; seděl tam spolu se sluhy a ohříval se u ohně. Velekněží a celá rada hledali proti Ježíšovi svědectví, aby ho mohli odsoudit k smrti, ale nenalezali. Mnozí sice proti němu krivě svědčili, ale svědectví se neshodovala. Někteří pak vystoupili a krivě proti němu svědčili: „Slyšeli jsme ho říkat: Já zbořím tento chrám udělaný rukama a ve třech dnech vystavím jiný, ne rukama udělaný.“ Ale ani jejich svědectví se neshodovala. Tu velekněz vstal, postavil se uprostřed a otázal se Ježíše: „Nic neodpovídáš na to, co tihle proti tobě svědčí?“ On však mlčel a nic neodpověděl. Opět se ho velekněz zeptal: „Jsi Mesiáš, Syn Požehnaného?“ Ježíš řekl: „Já jsem. A užití Syna člověka sedět po pravici Všemohoucího a přicházet s oblaky nebeskými.“ Tu velekněz roztrhl svá roucha a řekl: „Nač potřebujeme ještě svědky? Slyšeli jste rouhání. Co o tom soudíte?“ Oni pak všichni rozhodli, že je hoden smrti. Někteří na něj počali plivat, zakrývali mu obličej, bili ho po hlavě a říkali mu: „Prorokuj!“ A sluhové ho tloukli do tváře.

V tomto oddílu se prolíná přímá vzpomínka prvních svědků na to, jak byl Ježíš členy velerady obviňován z ohrožení chrámu, která je nepřímou doložena zmínkou na začátku oddílu o soudu před Pilátem (Mk 15,1), s raně křesťanskou teologií (narážka na oddíl z Písma: Iz 53; Da 7) a s teologickým záměrem evangelisty (zdůraznil Ježíšovy mesiášské tituly). Celek však působí jednoduše a výslech graduje od konkrétního obvinění ze zneuctění chrámu až k chvíli, kdy se prolomí všechna tajemství a Ježíš se přiznává k označením (christologickým titulům), která vyjadřují jeho jedinečné poslání. Již je zajat, nebrání se vnější moci, takže všechny ty tituly nelze pochopit falešně. Čtenář-posluchač poznává, že tady nejde jen o Ježíše, ale o člověka, jeho poslání a naději vůbec. Celá scéna je jistě literárně (redakčně) zpracována, ale svým vnitřním rozvržením vystihuje zřetelně podstatu Ježíšovy pře.

53

Velebněží (velekněz a jeho zástupci), *starší a učitelé Zákona* (mezi nimiž bylo mnoho farizejů) tvořili veleradu – synedrium (*synédrium*) či *gerúsii* (radu starších), nejvyšší instituci židovského duchovního života. Zasedala často v chrámovém okrsku, ale protože bylo již pozdě v noci, je pravděpodobné, že byla svolána do domu velekněze Kaifáše v jihozápadní části Jeruzaléma. V rámci římské koloniální správy měla velerada také funkci vnitřní společenské samosprávy oblasti, jejímž byl chrám přirozeným středem. Její loajalita byla pro římskou koloniální správu důležitá. Zpochybnění chrámu mohlo mít politické následky.

Markovo evangelium předpokládá, že se synedrium sešlo již v noci. V tom případě by to ale podle práva nemohl být soud, nýbrž jen výslech. Tento rozpor řeší Lukášovo evangelium tím, že velerada se podle něj sešla až ráno (L 22,66). Tento údaj musíme brát vážně, protože Lukáš mohl mít k dispozici nezávislý pramen (jinou verzi pašijního příběhu). Tomu odpovídá i Janova verze, podle níž stál Ježíš jen před veleknězem (J 18, 13), který ho vyslychal.

54

Najednou se objeví na scéně *Petr*, který skutečně *šel za Ježíšem*, následoval ho, i když jen *zpozďálí*. Když Ježíše zavedli do *veleknězova* sídla, *seděl na jeho dvoře*, zřejmě s těmi, kteří Ježíše zatýkali. Tradice o tom, jak Petr úspěšně šermoval mečem (J 18,10), tehdy ještě nekolovala. To by na dvoře byl hned odhalen. Zatím se *hřeje u ohně* a vyprávění se k němu vrátí ve verši 66.

55-58

Po odbočce o Petrovi se vyprávění vrací k příběhu Ježíšovu. Věrohodný výrok, který by byl platný před soudem, se musí zakládat nejméně na dvou svědectvích (Dt 17,6). Z čeho byl Ježíš obviňován, se neříká. Svědectví však musela být nezávislá a shodovat se.

Patrně první popis osvobození obviněného na základě nesrovnalosti v nezávislém svědectví je v deuterokanonickém dodatku ke knize Daniel nazvaném Zuzana. Zuzana je na základě svědectví dvou mužů obviněna z nevěry s cizím mužem a odsouzena k smrti. Tu Daniel zvolá, že jde o nevinnou krev. Žádá, aby ty dva žalobce oddělili jednoho od druhého. Potom jeden z nich vypoví, že se to stalo pod lentiškem, druhý pod dubem a Zuzana je osvobozena.

Svědectví se neshodovala, a protože Ježíšův výslech byl do té chvíle veden korektně, nemohl být Ježíš obviněn. Čtenář tak poznává, že ti, kdo Ježíše obviňovali, byli (možná podplacení) lháři.

Teprve, když se vyprávění k tomuto tématu znovu vrátí (evangelista měl možná dva prameny), dozvídáme se, že Ježíš byl obviněn z ohrožení *chrámu*. Muselo by jít o zázrak, protože Ježíš podle nich chtěl *chrám zbořit a ve třech dnech vystavět jiný, ne rukama udělaný*, tedy chrám duchovní.

Ježíšův výrok o zboření chrámu čteme v Mk 13,2. Dle J 2,19 měl Ježíš prohlásit, že postaví chrám nový poté, co ten stávající zboří jeho protivníci. Tam je to však

hned vztaženo na jeho vzkříšení (J 2,21-22). S relativizací chrámu se setkáváme i v řeči diakona Štěpána, kterou pronesl předtím, než ho ukamenovali (Sk 7,44-50). Odpovídal v ní na obvinění, že učil o chrámu zhruba to, co Ježíš (Sk 6,14).

Z tradičního hlediska bylo možno za rouhání pokládat i to, že Ježíš nově vymezil poslání chrámu: „dům modlitby pro všechny národy“ (Mk 11,17 par.). Tvrzení o jeho plánovaném zázraku se nejspíše mohlo opírat o Ježíšovo očekávání království Božího. Chrám si potom mohl představovat jako ideální chrám, o němž čteme v proctví Ezechielově (Ez 40,1-42,20) nebo v 1. knize Henochově (90,28-29), kde se obrazně líčí konec starého chrámu a vznik nového. Mohl však počítat i s tím, že novým chrámem bude Bůh sám, přebývající mezi lidmi: „bude s nimi a setře jim každou slzu s očí“ (Zj 21,3-4), takže chrámu nebude zapotřebí (Zj 21,22). To byly představy jeho doby, které Ježíš patrně použil k vyjádření toho, co bude znamenat království Boží.

První povelikonoční skupiny Ježíšových stoupenců skutečně prožily vnitřní zaujetí – dar Duchu svatého, který přijímali jako Ježíšem Kristem zprostředkované setkání s Bohem (Sk 2,17-21; srov. Jl 3,1-5).

Svědectví se tedy neshodovala, protože šlo o duchovní vizi budoucnosti, kterou nebylo možno vyložit jako konkrétní ohrožení chrámu.

60-62

V tu chvíli *se velekněz postaví doprostřed*, tedy blíže k Ježíšovi, a chce ho přimět k vyjádření, které by mohlo být základem obžaloby. Ježíš však *mlčí*. To není obvyklé, protože mučedníci často pronášeli řeči, které měly být svědectvím pro jejich soudce, jako například Eleazar, znalec zákona, který v době Makabejské revolty odmítl jíst vepřové maso (2Mak 6,18-31). Ježíšovo mlčení by proto mohlo být pro Písma znalého čtenáře-posluchače zřetelným svědectvím o tom, že jde o neprávem trpícího spravedlivého, který mlčí, jak to známe např. z Iz 53,7 nebo Ž 38,13-15. Mlčí, protože se nechce zaplést do sporu s těmi, kteří jsou zaujati proti němu, a spoléhá na Hospodina.

Velekněz se potom ptá, zda Ježíš je *Mesiáš, syn Požehnaného* (opis pro jméno Boží). To je třetí pokus Ježíše usvědčit. V otázce jsou spojeny dva christologické (mesiášské) tituly, jejichž „syntéza byla uskutečněna (až) činem Ježíšova konkrétního života“ (J. B. Souček). Protože podle Ž 2,7 je za Syna Božího ustanoven davidovský král Izraele, bylo takové přitakání politicky nebezpečné.

Ježíš se k tomuto poslání jednoznačně přiznává slovy *Já jsem (egó eimi)*. V tradicích pašijního příběhu je to ojedinělé, jinde Ježíš přitakává jen nepřimo, zřejmě při vědomí toho, že jeho soudci mají o Mesiášovi odlišné představy. Shodují se jen v dosahu jeho poslání: je nadějí Izraele.

Zvláštnost Markovy texty vynikne ze srovnání jednotlivých podání o Ježíšových odpovědích při výsleších před veleradou a před Pilátem (o něm Marek píše v 15. kapitole). Podání o výslechu před Pilátem se doslova shodují: na Pilátovu otázku, zda se považuje za židov-

ského krále, Ježíš odpovídá „ty sám to říkáš“ (*sý legeis*; Mk 15,2; Mt 27,11; L 23,3; J 18,37). S výjimkou podání Mk 14,62 dává Ježíš v ostatních evangeliích podobně vyhýbavou odpověď i na otázku velekněze (Mt 26,64), případně celé velerady (L 22,70); Jan výslech před veleradou vůbec neuvádí.

Dialogy s veleknězem v L 22,66-68 a s Pilátem v J 18,33-38 naznačují, proč mohl Ježíš s přímou odpovědí váhat. Obával se zřejmě mocenského pojetí svého poslání a vyjádřil to odpovědí nepřímou, která zůstala hluboce zakotvená v tradicích o jeho utrpení.

Marek se odvážil formulovat Ježíšovu odpověď jednoznačně, protože jeho utrpení definuje jeho na závěr stvrzenou mesianitu nově, zcela jinak než jak ji chápe například Žalm Šalamounův 17,21-25, kde Mesiáš šlape po svých nepřátelích jako po blátě. Především tím evangelista Marek, který důsledně rozvinul schéma mesiášského tajemství, chce ukázat čtenáři, že to, co zatím slyšel jen od Boha, totiž že Ježíš je Boží syn (Mk 1,11; 9,7), je odpovědí na otázku, kterou si kladou mnozí lidé. Ježíšův příběh však musí proběhnout až do konce, aby se v zastoupení všech lidí přiznal k Ježíšovi jako Synu Božímu i jeden z představitelů římské moci (Mk 15,39).

Markův čtenář se tak Ježíšovou odpovědí jen utvrzuje, že Ježíš Mesiášem skutečně byl a závěr jeho příběhu to potvrdil. Ostatní evangelisté sdělují čtenáři-posluchači již během Ježíšova života, že povelikononční křesťanské vyznání se vztahuje již na Ježíšův pozemský život. Již v Mt 16,16 vyznává Petr: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého“. U Marka mluví Petr jen o Mesiáši (Mk 8,29) a je proto vyzván k mlčení, aby nedošlo k záměně s mocensko-politickým Mesiášem. Přímé vyznání musí zaznít až na konci, těsně před vzkříšením, kdy situace Ježíše falešné pochopení jeho mesianity vylučuje. Docela na konec to evangelista umístit nemohl, protože programově popisuje jen „počátek evangelia“ (Mk 1,1).

Ježíš jistě dospěl k vědomí svého zcela jedinečného poslání, měl hluboký vztah k Bohu jako k Otci, ale patrně by se neztotožnil s nějakou tehdy očekávanou mesiášskou postavou. V tom je většina tradice blíže historické zkušenosti než markovská přímá odpověď. Marek však neměl v zádech ještě tak ustálenou církevní tradici a potřeboval své čtenáře ujistit o tom, že věčně se všechna mesiášská očekávání naplnila v příběhu Ježíšově.

Podobný smysl má i následující věta, ve které Ježíš svůj souhlas komentuje výrokem o *Synu člověka*. Jako by si uvědomil, že své tvrzení musí podložit. Podle Marka je Syn člověka jeho druhé já a tím, že vyhlašuje před svými soudci, že se zjeví sedící na pravici Boží, na pozici nejvyšší po Bohu, tedy Ježíš říká, že skutečně Mesiášem a současně Synem Božím je. V Markově pojetí jde patrně již o chvíli vzkříšení, které bylo brzy chápáno jako vyvýšení do blízkosti Boží. Jde totiž o narážku na Ž 110,1n kde „zasedni po mé pravici“ říká Bůh davidovskému králi. Hned na to je připojen odkaz na Da 7,13 – místo, které je citováno již v Mk 13,26.

Ježíšův výrok před veleknězem

Chceme-li poodhalit tajemství původního tvaru této scény, která byla evangelistou zpracována jako jeho vyznání, musíme si uvědomit to, na co jsme upozornili již v oddílu věnovaném Ježíšovým christologickým titulům. V Úvodu jsme pověděli, že Ježíš původně nebyl se Synem člověka ztotožňován. V evangeliích jsou výroky o Synu člověka, které nemohou být Ježíšovým sebeoznačením: Mk 8,38 parr. a L 12,8n („Kdo se přizná ke mně před lidmi, k tomu se i Syn člověka přizná před anděly nebeskými“); L 12,40; 17,24.26-30 a Mt 10,23 (Ježíš čeká brzký příchod Syna člověka) a také náš verš (Mk 14,62).

Toto Ježíšovo prorocké slovo zahrnuje narážku na Da 7,13, avšak Syn člověka je tu již ustáleným označením, není to jen metafora. Je to apokalyptická postava, která ztělesňuje člověka jednajícího podle Boží vůle. Ježíš patrně chtěl plnit roli Syna člověka na zemi, věřil, že Syn člověka se k němu přizná, ale osobně se s ním nezotožňoval. Zde říká, že Syn člověka se zjeví sedící na pravici Všemohoucího, doslova „Moci“ (opět opis Božího jména). Takové očekávání známe z židovského textu zhruba současného s evangeliem podle Marka (1 Henoch 62,7 aj.). Podle 1 Hen 46 je Syn člověka již individuální osobou, zjevovatelem Boha a skutečným spravedlivým. Podle 4. Ezdráše (z doby okolo 100 po Kr.) je Syn člověka („jako člověk“ - 4Ezd 13,3) současně Synem Božím (4Ezd 13,32), který na konci bude trestat hříchy (4Ezd 13,37).

Jestliže Ježíš podle L 12,8-9 vidí přímou obdobu mezi tím, jak se k němu lidé přiznají nebo nepřiznají před druhými lidmi, a tím, jak se k nim přizná nebo nepřizná Syn člověka před Božími anděly (negativní část má paralelu v Mk 8,38), musí se tu odvolávat na nebeského Syna člověka, který na konci věků potvrdí a ospravedlní jeho vlastní jednání a zvěstování (učení). To patrně byla součást Ježíšova autentického vědomí a sebepochopení. Odvolal se tak k soudu vyšší instance. Na literární rovině je nejbližší paralelou k Mk 14,62 vidění umírajícího mučedníka Štěpána, podle Sk 7,54-60. I on viděl Syna člověka. Zde však je Syn člověka již totožný s Ježíšem. Lukáš totiž předpokládá, že Syn člověka již „od nynějška“ bude sedět po pravici všemohoucího Boha. Slovo o jeho příchodu tu chybí.

Protože raná církev právem považovala velikonoční evangelium za věčné ospravedlnění Ježíšova evangelia, nebylo jeho ztotožnění se Synem člověka teologicky falešné. Nepatří však historicky do Ježíšova života. Věcně je Ježíš jako Syn Boží viděn v roli nebeského Syna člověka poprvé v 1Te 1,10 a v modlitbě „maranatha“ (1K 16,22). Tak viděli jeho roli i evangelisté.

63-65

Velekněz reaguje tím, že na znamení toho, že se od slov Ježíšových distancuje, rituálně *roztrhne své roucho* a Ježíšův výrok vyhlásí za *rouhání*, které mohou dosvědčit všichni přítomní. Co bylo tím rouháním? Ježíš nevyslovil Boží jméno, což byl základní případ rouhání. Opsal je, podobně jako velekněz. Prohlásit se za Mesiáše také nebylo rouháním, i když mohlo jít o svádění lidu. Rouháním v širším smyslu bylo možná Ježíšovo prohlášení, že je nebeský Mesiáš a Syn člověka, ale čtenář už ví, že rozsudek byl předem připraven.

Otázka *Co o tom soudíte?* vylučuje neutrální postoj a rozsudek *smrti* je očekávaným vyústěním.

Výsměch a zneuctění jsou líčeny barvami, které užil prorok k líčení bolesti služebníka Hospodinova: „neukrývám svou tvář před potupami a poplíváním“ (Iz 50,6).

dějiny

Nepochybně nejdůležitější událostí z dějin Jednoty je na počátku roku 2017 jubileum vzniku bratrského kněžství. Přinášíme k tomu dva pohledy, jeden od br. Polmy, jak zazněl na dni Misijní provincie, druhý od sestry Landové, která se zabývá kněžstvím ve staré Jednotě jako učitelka praktické teologie na fakultě. Zjistíte rychle a snadno, že se oba příspěvky částečně překrývají (aspoň se ujistíte, že je to opravdu tak), ale přesto je v obou dost jiného materiálu k poučení a zamyšlení a třeba vás to podnítl, abyste si přečetli něco o dějinách Jednoty.

Význam ordinované služby (550 let ordinace prvních bratrských kněží)

Před 550 lety se vznikající společenství (podle budoucího názvu) Jednoty bratrské odvážilo osamostatnit svou pospolitost volbou a ordinací vlastních kněží ve Lhotce u Rychnova n. Kněžnou.

Když se začaly formovat první skupiny těch, kdo chtěli žít důsledně pod Kristovou autoritou, v poslušnosti a věrnosti jeho příkázáním, jak je vyposlechli z evangelia, nechtěli vytvořit novou církev. Chtěli pouze ohmatávat a uskutečňovat v praxi Kristovy požadavky. Vyjádřil to slovně Bratr Řehoř: „Na to sme se vydali, abychem samým čtením (evangeliem) se zpravovali a příklady Pána Krista i svatých apoštolů v tichosti, pokoře, v trpělivosti, v milování nepřátel, jim dobře činíce a dobrého přejíce i za ně se modléce...“ (1)

Byl-li tu tak silný důraz na Písmo, je zřejmé, že Bratřím byla obnova církve nemyslitelná bez služebníků Božího slova, bez kněží. S celým revolučním husitstvím měli za sebou bouřlivá léta ostré kritiky vyššího duchovenstva a zbohatlých mnišských organizací. Před samotným kněžstvím se tato kritika většinou zastavila, i když na ně vznesla vysoký a přísný požadavek: kristovskému a apoštolskému měřítku mělo odpovídat jak kázání a učení, tak i způsob kněžského života. Po celých prvních deset let se Bratří přidržovali rozhodnějších kněží husitských, kteří sdíleli jejich touhu po zoprávdovění víry v Ježíše Ukřižovaného a jejich projevů. Přilnuli zvláště k husitskému knězi Michalovi v Žamberku. Nebylo to ovšem řešení nijak zásadní. Vždyť tak nadále zůstávali závislí na situaci církve podobojí, v níž byla otázka kněžského dorostu a jeho ordinace bolestně otevřená. Jen Rokycanův radikálnější spolupracovník, husitský biskup Martin Lupáč (zvolen 1435 stejně jako Rokycana), radil následovat příklad Tábora. Táboři se r. 1420 směle zřekli tehdy obecně platného názoru, že světcí moc je závislá na církevní úřední biskupské poslušnosti, a bez ohledu

na papežský Řím si zvolili v Mikuláši z Pelhřimova biskupa nezávislého. Jan Rokycana, ačkoli byl husitskou většinou národa určen na pražský arcibiskupský stolec, před takovým krokem stále váhal a nerozhodl se k němu nikdy. Tato nerozhodnost vzdálila Bratry od Rokycany. Bratří usoudili, že na této nerozhodnosti ztroskotalo v Čechách dílo reformační obnovy církve.

Roku 1464 se Bratří odvážili vytvořit si pevný řád pro rozrůstající se společenství – známý jako Svolení na horách Rychnovských.

Opis Svolení poslali Bratří také Martinu Lupáčovi, který jim v mnohém radil a který jim byl milý. V té době už byl skeptický k možnosti nápravy církve, zklamán předchozími neúspěchy. Ale Bratřím přejně odpověděl a chválil je.

Ale navíc pro ně měl Lupáč i význačnou radu – kterou Bratří uposlechnou s vážnou odpovědností. Lupáč jim radí, co sami již cítí, aby si zvolili vlastní kněze. „Vy nestanete (neudržíte se), leč sami řád i úřad způsobíte.“ Bratří se ještě ptají: „Milý kněže mistře, kdybychom to učinili, jakž radíš, učinili-li bychom proti Bohu a byl-li by to hřích?“ A tento milý kněz odpovídá, že to není proti Bohu, „než proti lidem byste zhřešili a na tvrdo by vám bylo skočiti.“ (2)

Bratří se „skoku na tvrdo“ odvážili, ač vědomi si možného trestu smrti za takový počin. Milý mistr Lupáč se toho však nedožil, zemřel 8. dubna 1466.

K volbě vlastního duchovenstva v Jednotě bratrské došlo velice pravděpodobně 26. března 1467 na Zelený čtvrtek.

F. M. Bartoš k tomu říká: Správnosti data 26. března 1467 nasvědčuje i den sám. Kdo sleduje pečlivě přípravy Bratří, než přikročí k revolučnímu svému činu, musí se téměř domýšlet, že pro velký ten okamžik vybrali den mimořádný. Sešli se již dříve dvakrát a po každé vypsali po sborech půst a modlitby za zdar převratného záměru, za jehož provedení musili očekávat bouři pronásledování. Na třetím shromáždění měl rozhodnout sám Bůh, zda Bratří mají přistoupit ke konečnému kroku a volbou vlastních kněží se odtrhnout i od církve podobojí, v níž vyrostli. Do vážnosti těchto příprav by dobře zapadalo, kdyby toto shromáždění bylo bývalo položeno právě na Zelený čtvrtek. Byl to u husitů vrcholný svátek velkonoční, připomínající den ustanovení večeře Páně, den, který byl v husitské církvi zároveň den ustanovení kalicha. Na Zelený čtvrtek slaveno proto podávání večeře Páně ve všech sborech mladé Jednoty zvláště slavnostně a bylo možno očekávat, že se v ten den spojí modlitby všech těchto sborů o to, aby Bůh sám projevil svou vůli. Podle výsledků losování usoudili Bratří, že se tak stalo skutečně. (3)

Přes 60 představitelů mladé Jednoty se sešlo ve Lhotce u Rychnova n. Kněžnou u hospodáře Duchka a hospodyně Svaty. Bylo vybráno devět kandidátů, z nichž mohli být losem vybráni tři, dva, jeden nebo také žádný:

I vzali jsme dvanácte lístků a na třech napsali jsme „jest“ a na jiných všech bylo pak napsáno „není“. I smísili jsme je spolu a povolavše mládence, kázali jsme ty líst-

ky rozdati všem devíti, i padl jest los na tři, za kteréž jsme prosili Boha byli, a poznali jsme čitedlně, že jest Pán Buoh navštívil nás. (4)

Ty, na které připadl los, měli Bratři za potvrzené od Pána Ježíše v úřad kněžský. Byli to: Matěj Kunvaldský, Tůma Přeloučský a Eliáš z Chřenovic. Při volbě zazněla píseň Gabriela Komárovského: Radujme se vždy společně. O skutečné radosti nelze pochybovat.

Pak ale přišlo něco, co někteří považují za nedůsledný kompromis. Aby v této volbě obstáli i před lidmi, postarali se Bratři o potvrzení zvolených od řádných kněží. Kněz Michal (římského svěcení) navštívil staršího valdenského kněze táboorského svěcení a dal se jím potvrdit na biskupa. Vrátil se k bratrům, potvrdil Matěje a vzdal se potom kněžství římského i valdenského.

Potvrzení mělo eliminovat pohoršení těch, pro které bylo potvrzení Pánem Ježíšem (na rozdíl od Bratří) nepřijatelné. Byl to jakýsi pokus Bratří uklidnit Rokycanu a krále Jiřího, kteří se z církevně-politických důvodů nechtěli vzdát katolického pojetí kněžství.

Amedeo Molnár říká, že se Bratři domnívali, že postátněním církve za císaře Konstantina byla ordinační poslušnost rozštěpena. Ve své papežské linii zhoubně zduřela. Na znamení protestu se Bratři přihlásili k opoziční linii valdenské, o níž byli přesvědčeni, že představuje nepřetržitou poslušnost menšinové, ale věrné církve vyznavačů Krista trpícího a chudého. (Dnes víme, že je to jen legenda.) Je tedy výhost konstantinovskému statutu církve ve společnosti nejpodstatnějším kusem odkazu bratrského synodu ve Lhotce u Rychnova. (5)

Bratřím šlo především o duchovní poslušnost. V plném smyslu je vlastním knězem Církve Kristus. On činí kněžími všechny, kteří v něho upřímně věří, jejichž víra je dosvědčena čistým vzorným životem. Ke kněžskému úřadu povolává a posvěcuje Bůh sám. Pravá poslušnost je duchovní, nezávislá na vzkládání rukou, jak je to v systému sveticím římské církve. Proto také v září 1478, při „hádání“ Bratří a mistrů podobojí v Karolinu v Praze, Bratr Prokop z Jindřichova Hradce důrazně prohlašuje: „své kněží nemáme ani od Římanů ani od Valdenských.“ (6)

Matěj Kunvaldský byl označován jako biskup, ale častěji jako starší. V Jednotě však nerozhodoval sám, vedení církve bylo kolektivní a spočívalo na volené Úzké radě. Tak to zůstalo i později, když po smrti Matějově (1500) byli voleni biskupové čtyři s právem ordinačním (na doporučení Úzké rady) a s právem svolávat Úzkou radu, jejímiž byli členy.

Pro Jednotu bylo důležité předávání duchovního úřadu, biskupství, aby byl zachován v rámci Jednoty pevný řád, aby sbory a duchovní nejednali svévolně. V mimořádných situacích však tento řád nemohl být nejvyšším zákonem. R. 1553 se uskutečnila volba a potvrzení biskupů z rozhodnutí Úzké rady, když jediný biskup Jan Augusta byl ve vězení a bez spojení s Bratřími.

Zdroje:

- (1) Řehoř podkomořímu Vaňku Valečovskému z Kněžmosta, Akty JB, vyd. J. Bidlo, Brno 1915, sv. I, s. 545.
- (2) F. S. Janovský: Ochránce a pomocník JB, Jednota bratrská 1967, s. 6.
- (3) F. M. Bartoš: Kdy vznikla Jednota bratrská?, Křesťanská revue, 1956, č. 9, s. 271.
- (4) Bratrský sborník, KEBF Praha 1967, s. 24.
- (5) A. Molnár: Lhotka u Rychnova roku 1467, Český bratr 1967, č. 5, s. 68.
- (6) Bratrský sborník, KEBF Praha 1967, s. 21.

Jiří Polma

550 let od volby prvních kněží Jednoty bratrské

Pět set padesát let nás tento rok dělí od významného kroku, k němuž se odhodlali „bratři a sestry zákona Kristova“ r. 1467. Pravděpodobně na Zelený čtvrtek 26. března se shromáždili nedaleko Kunvaldu ve Lhotce u Rychnova, aby si pomocí losu zvolili vlastní kněze. Hlavním důvodem k oddělení od církve římské a utrakvistické jim byla, jak sami píší v létě r. 1468 ve Čtvrtém listu k Mistru Rokycanovi, jejich touha získat jistotu spasení a vůle následovat zákon Kristův. Pod vlivem Rokycanových kázání i myšlenek Petra Chelčického dospěli totiž k přesvědčení, že nejen v církvi římské, ale také v církvi utrakvistické byla cesta ke spáse zatemněna. Duchovní a morální úpadek kněží dospěl tak daleko, že znevěrohodňoval kázané slovo i vysluhované svátosti. Ačkoli se bratři nejprve pokoušeli najít „dobré“ kněze i v zahraničních církvích, žádná z nich ve výsledku neodpovídala jejich představám. Proto se odhodlali ke zřízení vlastního kněžského řádu.

Klíčovou normou, o níž se bratři při přípravě volby vlastních kněží opřeli, byla biblická svědectví o praxi povolání ke službě v prvotní církvi, zejména volba Matěje losem (Sk 1,21-26) a zmínky o vkládání rukou v pastorálních epištolách. Další zdroje inspirace nacházeli kupříkladu v myšlenkách italského vzdělance Marsilia z Padovy, který ve svém díle Defensor Pacis vyjádřil přesvědčení, že veškerá moc – ačkoli pochází od Boha – byla dána lidu. To podle něj platí i v církvi, kde má lid právo volit si kněze i biskupy. Inspirováni touto myšlenkou odhodlali se r. 1420 k volbě vlastního biskupa již táboři. Bratři se je o téměř padesát let později rozhodli následovat.

Před samotnou volbou vyhlásili půst a modlitby a pomocí losu zjišťovali, zda je volba vůbec v souladu s Boží vůlí. Pak vybrali devět osob, které splňovaly morální a duchovní předpoklady budoucích kněží a byly vybaveny potřebnými dary. Lístků však připravili dvanáct, z nichž pouze tři nesly kladné označení: „jest“. Tak byla ponechána možnost, že knězem nebude zvolen nikdo, nebo pouze jeden, či dva. Nakonec byli zvoleni tři: selský syn Matěj z Kunvaldu, mlynář Eliáš z Chřenovic na

Moravě a krejčí Tůma z Přelouče. Zdar volby, která mohla dopadnout i neúspěšně, si bratři vyložili jako doklad Božího souhlasu s jejich činem. Radost z úspěšné volby vyjádřili ve známé písni „Radujme se vždy společně“, která je nejstarší dochovanou bratrskou písní vůbec.

Dalším krokem k ustavení nově zvolených bratrských kněží bylo jejich potvrzení, resp. posvěcení (ordinace). Ačkoli bratři byli přesvědčeni, že vnější akt potvrzení neudělí nově zvoleným kněžskou moc – tu jim už udělil sám Kristus –, pokládali za potřebné, aby byli ve svém kněžství oficiálně potvrzeni či posvěceni také před lidmi. Vedla je k tomu zejména obava, aby jejich čin, prolamující stávající zvyklosti, nebudil přílišné pohoršení v utrakvistických kruzích a u panovníka. Rozhodli se proto přenést na zvolené kněze svěcení ze dvou zdrojů. Prvním zdrojem bylo svěcení římské, o němž se traduje, že bylo předáno apoštolům od samotného Krista a poté v historicky nepřetržité linii předáváno jejich nástupcům v biskupském úřadě (tzv. apoštolská sukcese). Druhým zdrojem bylo svěcení Valdenských, o němž se šířily legendy, že se právě jím předává pravý apoštolský úřad předkonstantinské církve.

Prakticky pak bratři postupovali tak, že vyslali utrakvistického kněze Michala, který byl nositelem svěcení římského, k nejstaršímu valdenskému knězi v Čechách, který na Michala přenesl valdenské svěcení. Poté Michal přenesl obojí svěcení na nově zvolené kněze a jeden z nich – bratr Matěj – byl zvolen za staršího, který měl jako jediný zastávat světitel (ordinační) funkci. Nicméně i při tomto počínání, kdy nově zvolené ordinoval kněz vysvěcený v apoštolské sukcesi – se bratři odchýlili od jiné římskokatolické praxe. Zatímco římscí kněží byli vždy svěceni biskupem, bratřští kněží přijali svěcení od pouhého kněze. (Nejednalo se totiž o valdenského biskupa Štěpána, jak se do konce 19. století tradovalo v návaznosti na líčení bratrských historiků, Jana Lasitského a Jana Jáfeta, či později samotného Komenského. Štěpán byl, jak upozornil ochranovský historik Theodor Müller, v této době již uvězněn ve Vídni a záhy upálen.) V pozadí tohoto kroku lze spatřovat pojetí církevního úřadu, podle něhož je kněz nositelem stejného – nejvyššího – stupně svěcení jako biskup. Toto pojetí úřadu nacházeli bratři nejen v prvotní církvi, v níž úřad biskupa a kněze splýval v jeden, ale také u Petra Lombardského či u táborů a jejich biskupa Mikuláše z Pelhřimova.

I při pokusu vykonat ordinaci nově zvolených alespoň ve zdánlivé shodě se stávající římskou praxí je však zjevné, že kněžský řád Jednoty bratrské byl postaven na jiném teologickém základě než stávající hierarchie církve římské a utrakvistické. Zatímco v těchto církvích byla konstitutivním základem kněžství historicky nepřerušovaná apoštolská poslušnost, Jednota založila svůj kněžský řád na učení o duchovním kněžství všech věřících, které se stalo stěžejním předpokladem kněžské služby v církvi.

Ideu duchovního kněžství věřících najdeme již v Řehořově *Spisu o dobrých a zlých kněžích* z r. 1468/1469, v němž jeho autor přejímá a dále rozvíjí myšlenky

Petra Chelčického. Kristus je podle Řehoře knězem a zakladatelem rodu duchovního kněžství. Křesťané jsou pak živými kameny, z nichž se staví duchovní dům (1 Pt 2,5), chrámem Ducha svatého založeným na Kristu jako úhelném kameni (Ef 2,21n) a královským kněžstvem (1Pt 2,9). Proto mají přinášet Bohu „oběti duchovní, milé Bohu pro Ježíše Krista“ (1 Pt 2,5b), mají následovat příkladu Ježíše Krista, který „sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá“ (Ef 5,1n). Služebníky církve se pak podle Řehoře mají stávat ti, kteří již došli duchovního kněžství a na jejichž životě lze vyčíst známky obdarování Duchem svatým. Důraz na osobní kvality kněze vychází z přesvědčení, že právě na nich se ukazuje, zda se dotyčnému dostalo Božího vyvolení.

Otázkou kněžství se v návaznosti na Řehoře dále podrobně zabýval bratrský biskup Lukáš Pražský ve spisu *O puovodu i o pravdě kněžství trojiego* z r. 1522. Zde rozlišil trojí typ Kristova kněžství: Kristovo kněžství podstatné, duchovní ve věřících a služebné (resp. posvátné) ve služebnících církve. Jediným knězem v plném slova smyslu je podle Lukáše Kristus. Jemu, který sám sebe jednou provždy obětoval, přísluší věčné kněžství po pravici Boha Otce. Kristovo duchovní kněžství se pak realizuje v každém, kdo má svou vírou účast na Kristu. Toto duchovní kněžství věřících je nakonec klíčovým předpokladem kněžství služebného (posvátného). Služebníkem církve se tak může stát jakýkoli věřící, u něhož sbor rozpozná potřebná obdarování pro tuto službu, je k této službě řádně zvolen a povolán.

Lukáš připisuje kněžím v rámci církve jisté prvořadě postavení („užívání prvotnosti“). Tuto prvotnost však nechápe ontologicky jako nový stav bytí, ani kvalitativně jako nově propůjčenou hodnotu, nýbrž funkcionálně jako prvenství ve službě. Kněz má prvenství v úkolu, aby jako Kristův služebník s plným nasazením dosvědčoval novou smlouvu mezi Bohem a lidmi slovem i svátostmi. Kněží jsou tak *primi inter pares*, první mezi rovnými, ne více.

Svému pojetí kněžství přizpůsobili bratřští teologové také ordinační liturgii. Ordinaci chápali jako povolání ke službě, závazek, svěření moci ve smyslu určitých kompetencí a prosbu o potvrzení Duchem svatým k vykonávání kněžského úřadu. V centru ustavování kněží proto již od samých počátků Jednoty bratrské můžeme nalézt dva stěžejní prvky: volbu a potvrzení vzkládáním rukou provázeném modlitbou.

Otázka kněžství se stala pro Jednotu jedním z klíčových témat, které promýšlela a rozvíjela i v dalších spisech svých teologů. Také se o něm od počátku vedly dalekosáhlé polemiky, které vyvrcholily v konfliktu Jana Augusty s utrakvistickými kněžími. Přitom je třeba zdůraznit, že opuštěním svěcení v apoštolské posloupnosti se Jednota nezřekla spojení s apoštolskou církví. Naopak. Neusilovala však o spojení vnější, jak je prezentovala údajně historicky nepřerušovaná apoštolská sukcese, nýbrž o spojení vnitřní, totiž o sdílení toho, čím prvotní apoštolská církev žila: sdílení víry, lásky a naděje. Proto bratři ve svém vyznání z r. 1535 (čl. 9/5) označují za „pravou

apoštolskou posloupnost“ čisté předávání apoštolského učení, vycházejícího z Písma:

„A tot jest vlastně ta pravá apoštolská posloupnost a všelikého vážení hodná církve starožitnost, kteráž ne na místě neb osobách, ale na čistém, z Písem Svatých vlastně vzatém učení záleží.“

*Tabita Landová, Th.D.
odborná asistentka UK ETF*

Reformace ve Štrasburku Martin Bucer a hledání jednoty

Martin Bucer, pozdější reformátor města Štrasburku, oblíbený i Bratřími pro svou smířlivou a jednotu hledající teologii i pro svůj zájem o duchovní péči v církvi, se narodil r. 1491, v rodině nijak významné ani zámožné.

Když mu bylo 15 let, vstoupil ve svém rodišti do dominikánského řádu, tedy řádu kazatelů. Snažit se o církevní kariéru bylo časté u synů, kteří neměli materiální zajištění pro rodinný život (nezdělili statek či dílnu nebo dost peněz), ale u Martina se ukázalo záhy, že právě pro toto povolání měl mimořádné obdarování.

Roku 1517 se zapsal na univerzitu v Heidelbergu, aby dosáhl potřebného vzdělání pro kněžskou službu. Četl s velkým zájmem díla Erasma Rotterdamského, který patřil k výrazným kritikům stavu církve, ale rozhodující vliv na něj mělo setkání s Martinem Lutherem. Ten přijel do Heidelbergu v následujícím roce, aby se účastnil teologické disputace a na studenta, jen o několik let mladšího než byl sám, hluboce zapůsobil. Bucer se stal jeho horlivým přívržencem. Ačkoli měli v něčem odlišné názory a docházelo mezi nimi k neshodám po celou dobu Lutherova života (spor o chápání večere Páně, o vztah ke katolíkům), Bucer si Luthera vždy vážil a mluvil i psal o něm s úctou a vděčností.

Roku 1521 vystoupil na vlastní žádost z řádu, pracoval nejprve jako kaplan pro falckého hraběte a potom jako farář ve falcké církvi. Oženil se tu, jako více tehdejších kněží, s bývalou jeptiškou Alžbětou a spolu se přestěhovali do Alsaska. Pomáhal zavádět reformaci v jednom z alsaských míst, ale Alsasko nebyla Falc s evangelickým hrabětem. Bucer se brzy dočkal „odměny“ za své reformační úsilí – Špýrský biskup jej exkomunikoval a papež to potvrdil klatbou.

Řešením bylo rychle zmizet, než jej říšské nebo církevní orgány uvězní. Odešel do svobodného města Štrasburku, který se stal jeho hlavním životním působištěm.

Štrasburk byl tradičně městem tolerantním, kam se utíkali mnozí pronásledovaní z Francie i Německa, ale i odjinud. Na čas tu později najde útočiště i Kalvín, když bude muset opustit Ženevu.

Tolerantnost Štrasburku se prokázala rychle i u Bucera, když zde byl 1524 zvolen za faráře. Na rozdíl od mnoha svých kolegů neměl titul doktora, ale svými schopnostmi se stal rychle uznávanou osobností reformace. Mimořádně důležitou roli hrály jeho komentáře k biblickým knihám, především k Janovu evangeliu, Efezským, k Žalmům a Římanům.

Svůj zájem o dobrý křesťanský život vyjádřil ještě před nástupem do úřadu spisem „Že nikdo nemá žít pro sebe, nýbrž pro druhé“ (1523). Jeho uvažování o úřadech v církvi a o církevní kázni ovlivnilo později Kalvína. Pokoušel se usilovně reformovat církevní život i život lidí ve městě, kladl důraz na proměnu života ve víře, na působení Ducha svatého, které se v životě věřících musí odrážet. Trvalo to řadu let, obavy z nepřátelství mocných katolických sousedů vedly město k vyčkávací taktice a i když reformaci přáli, veřejně to zůstávalo dlouho neoficiální. Teprve na začátku roku 1529 se Štrasburk v lidovém hlasování přihlásil dvoutřetinovou většinou k reformaci a v dubnu téhož roku už byli jeho zástupci na říšském sněmu ve Špýru mezi těmi, kdo podali protest proti potlačování evangelíků v říši a vysloužili si přezdívku „protestanti“.

Byla-li pro Luthera centrální otázka: Jak najdu milostivého Boha?, pro Bucera zněla spíš: Jak mám, jako ospravedlněný, žít svůj vztah k Bohu a k bližním? Důsledky křesťanské víry a zvěsti evangelia pro lidské společenství, to bylo hlavním Bucerovým zájmem. Byl to však zájem i na povinnostech křesťanské vrchnosti, která má sloužit právě bohoslužbě a například vyhnat z města novokřtěnce, kteří nerespektují Bohem ustanovenou vrchnost (to byly právě důrazy, které Bratří s Bucerem nemohli sdílet).

V dalších letech se pokoušel zprostředkovat dohody mezi různými proudy reformace – především mezi luterány a kalvinisty, ale i radikálními hnutími jako byli novokřtěnci a spiritualisté. Zvláště mu záleželo na jednotě při svátostech, tedy při večeři Páně. První velké jednání bylo 1529 v Marburku, další následovala, ale shodu mezi kalvinisty a luterány na pojetí večeře Páně nebylo možno nalézt ani tehdy ani po mnoho dalších generací.

Podílel se však i na jednáních s katolíky (což bylo jedním z bodů, kde se neshodli s Lutherem), samozřejmě ne o sjednocení, ale o možnosti najít nějaké pokojné vyrovnání a možnost žít vedle sebe. Už v té době jej kdosi nazval „fanatikem jednoty“ - byl nejen připraven, ale dychtiv podílet se na všech aktivitách, které by lidi sjednocovaly (ovšem jen evangelíky a katolíky, na heretiky se to nevztahovalo).

Jeho zájem o podporování života víry se projevil i v publikaci - roku 1538 vydal knížku „O pravé péči o duše“, která se velmi zalíbila Bratřím a brzy ji vydali v českém překladu (s autorovým svolením vypustili pasáž o roli vrchnosti při správě církve, protože to k bratrské teologii nepatřilo).

Jeho činnost překračovala daleko Štrasburk, pomáhal s reformací v řadě jihoněmeckých měst, navrhoval církevní řády pro evangelické oblasti (např. Hesensko), ovlivnil zavedení konfirmace do evangelických církví.

1541 mu zemřela manželka Alžběta, na mor, a s ní řada dětí. O rok později se oženil znovu, s vdovou po příteli, s níž pak žil až do smrti. V letech 1542-43 pracoval na zavádění reformace v Kolíně nad Rýnem, což se však pro silný odpor místních katolíků nezdařilo. Vedlo ho to k založení „křesťanských společenství“ (1545), svobodných, výběrových sborů tam, kde vrchnost neumožnila reformaci celých obcí.

Po šmalkaldské válce, když císař Karel zahájil tažení proti reformaci v Německu a prosadil na sněmu tzv. Augsburský interim (1548), Bucer, který byl v Augsburgu, byl nejprve domácím vězením nucen k tomu, aby podepsal, a když odmítal, byl uvězněn doopravdy. Po týdnu věznění podepsal a byl propuštěn. Císař tímto opatřením nařizoval zavést opět mše a další kroky zpět k tradičnímu katolictví. Bucer, který byl vždy nakloněn jednat a hledat shodu, snad pod vlivem potupy, jak byl donucen podepsat, hned po návratu začal ostře vystupovat proti císařskému nařízení, požadoval neustupovat od evangelictví a hájit reformační principy. Císař nařídil všechny jeho spisy zničit a ve Štrasburku rostlo napětí. Někteří začínali raději město opouštět v obavě z útoku císařských, protivníci Bucera obviňovali, že vede město do neštěstí. V srpnu si město odhlasovalo zavádění císařských opatření a přes Bucerův odpor se chystalo k nim přistoupit. Když Bucer stále vzdoroval, byl 1. března 1549 zbaven funkce a propuštěn. O měsíc později opouštěl jako nechtěný město, pro nějž 25 let usilovně pracoval a kázal tu evangelium.

Prátelé mu zprostředkovali kontakty do Anglie, kam ho pozval arcibiskup Thomas Cranmer a kde se Bucer stal profesorem teologie v Cambridgi. Teprve zde byl v roce 1549 promován na doktora teologie, to už mu však nezbývalo mnoho času. Ve snaze pomoci reformaci v Anglii sepsal spis „De regno christi“ (říjen 1550) ve kterém se snažil anglickému panovníkovi ukázat, jak křesťansky organizovat a vést zemi. V Anglii jí však nebyla věnována žádná pozornost (kniha byla vytištěna až roku 1557, a nikoli v Anglii, nýbrž v Basileji). Na žádost arcibiskupa Cranmera se Bucer vyjadřoval k některým dokumentům anglické reformace, nejdůležitější je asi *Book of Common Prayer* (vydaná 1549). Jak dalece Bucerovy soudy ovlivnily druhé vydání (1552), není jasné. Jeho zdraví už bylo nějakou dobu chatrné a na konci února 1551 po krátké těžké nemoci zemřel.

Byl pohřben v kostele St. Mary za veliké účasti církevní i akademické veřejnosti. K reformátorům však patří, že nemívají klid ani po smrti. Bucerův hrob bychom v Cambridgi marně hledali. V rámci násilné rekatolizace za Marie Tudorovny byly Bucerovy ostatky 1557 exhumovány a spolu s jeho knihami veřejně spáleny. Ony pohnuté časy však nepřály ani královnám, a tak již o tři roky později nová královna, Alžběta I, Bucera a další slavnostně rehabilitovala a v kostele je dodnes pamětní deska, že tu kdysi byl pohřben reformátor Martin Bucer.

J. Halama

unitas fratrum

Pracovní zasedání Teologické komise UF

První pracovní zasedání teologické komise ustavené Synodem UF v létě 2016 proběhlo ve dnech 7.-13. února 2017 v Surinamu. Komise je osmičlenná a patří k ní i administrátor UF bratr J. Bøytler. Předsedkyní je sestra Amy Gohdes-Luhman z Americké severní provincie.

Z členů chyběl J. Halama, který v rámci vyřizování víza poslal svůj pas do Nizozemska a pošta ho na dva týdny zašantročila, čímž vydání víza a cestu znemožnila. I vzniklo mu něco volného času, což není samo o sobě špatné.

V komisi jsou dva zástupci z každého regionu, z Afriky, severní Ameriky, Karibské a Jihoamerické oblasti a z Evropy, a zmíněný bratr Bøytler.

Hlavní náplní práce komise je dopracovat podněty vzniklé při synodu, promyslet předložené náměty a dát své výsledky zpět Unity Boardu k využití. Soupis pracovních témat vypadá velmi bohatě, některá však nepotřebují mnoho času:

- pilotní projekt afrických studií (studium v Africe, kvůli lepšímu poznání, pro členy Jednoty odjinud)
- standardy v teologickém vzdělávání
- seznam priorit k podpoře teologického vzdělávání v Jednotě
- Misijní konference Jednoty 2017
- vztah mezi synodem UF a provinciemi v případě existujícího napětí
- zneužití moci a autority ve správních strukturách
- hledání shody na podstatných věcech, které nás spojují
- principy zastoupení provincií a regionů v orgánech UF
- teologie osvobození jako otázka pro UF
- Jednota jako hlas v národních politických prostředích
- zabývání se veřejnými otázkami jako lidská práva, rasismus, sociální spravedlnost, ekologie aj.
- dvoustranné ekumenické rozhovory v UF v metodisty, organizací afrických církví (OAIC), anglikány a luterány

Komise nově zpracovala tři dokumenty, které byly již dříve připraveny: Principy biblické interpretace, Dokument o základních hodnotách UF a dokument teologické komise o podstatných věcech.

Dost prostoru bylo věnováno rozhovoru o službě ordinovaných kazatelů přes hranice provincií, o vazbě biskupů na provincii, ve které byli zvoleni a jejich odpovědnosti vůči vedení provincie. Množí se případy, kdy pracovníci přecházejí do jiné provincie v důsledku konfliktu ve své původní provincii. Jak v takových případech postupovat? Zvláště u biskupů je ustanoveno, že jsou biskupy pro celou UF, ale prá-

vě tady dochází k problémům s uplatňováním autority. Ustanovení synodu, že každá provincie by měla mít víc než jednoho biskupa, směřuje právě k tomu, aby se biskup nestal individuální autoritou, aby nesoustředil všechnu autoritu jen na sebe.

Další otázkou bylo, jak rozvíjet organizaci UF – má si vytvořit silnější centrální moc (užitečné pro jednání navenek a mnohem rychlejší než synody a svolávání rozsáhlých mezinárodních grémí), nebo spíš ponechat svazky volné a být jakousi federací provincií?

UF nemá nad provinciemi žádnou právní autoritu, měla by se posílit role Církevního řádu UF. Ten by měl být dostupný všem kazatelům, to znamená přeložen do místních jazyků. Doporučuje se, aby jeho aktuální znění bylo na www stránkách UF.

V UF se ukazuje potřeba vyjasnit otázky moci, autority a řešení konfliktů, je třeba klást důraz na smíření a odpuštění.

Na otázku, co Jednotu může činit více jednotou, padly odpovědi: více vzdělání, solidarity, vztahů, partnerství, pokory, tolerance a sborovosti.

Jeden den byl věnován poznávání okolí a sborů Surinamské provincie, v neděli navštívili členové komise sbory v Paramaribu.

Některá témata byla jen konstatována a komise se k nim vrátí příště: charismatické dary v církvi (Česká provincie), užívání inkluzivního jazyka, problematika násilí na ženách, způsoby komunikace mezi komisí, Unity Boardem a provinciemi.

Příští zasedání komise by se mělo konat v květnu 2019 v Čechách.

Přílohou zprávy je dokument o přístupu k interpretaci bible, který otiskujeme dále.

bezvízový jh

Směrovky pro biblickou interpretaci v Unitas fratrum

- Ježíš Kristus je pro naši víru středem; veškerá interpretace bible musí stát ve světle učení a příkladu Ježíše Krista.
- Modlitba a meditace je nedílnou součástí interpretace bible. Naši interpretaci bible testujeme její aplikací v každodenním životě.
- Při čtení bible postupujeme s otevřeností, nepředpokládáme tu správnou interpretaci předem; skrze Ducha svatého nám může čtení bible přinést překvapení, dát nám nové pohledy, které jsme neočekávali.
- Sdílené hledání pravd Písma může podpořit a posílit náš vztah s Kristem a naše křesťanské obecenství.
- Budeme snášliví k odlišným pohledům na biblické texty, pokud nás mohou přivést blíže k Trojjedinému Bohu.
- Některé části Písma jsou zřejmé, některé jsou tajemné.

- Správná interpretace určitého oddílu musí být chápána ve světle bible jako celku.
- Interpretace má posílit naši víru, dávat smysl naší mysli, vést naše srdce a utvářet naše činy.
- Pokud možno má interpretace brát na zřetel historickou situaci prvního pisatele, redaktorů textu, posluchačů či čtenářů a kontext, ve kterém text vznikl.
- Měli bychom si uvědomovat, jak naši interpretaci bible ovlivňují náš osobní názor, kulturní situace a společenský kontext.
- Naši interpretaci bible posiluje studium a učení se spolu s druhými.
- Tyto směrnice pro proces interpretace bible mohou být užitečné v UF, když se snažíme přiblížit Bohu, sobě navzájem i našim bližním.
- V Unitas fratrum je zásadou, že při interpretaci Písma uplatňujeme milost, snášenlivost a pochopení, při zachovávání obecenství se všemi věřícími.

*Unity Committee On Theology
Paramaribo 13. února 2017*

náš seniorát

Bohumil Zvěřina

O prvních křesťanech v Jeruzalémě je napsáno ve Skutcích apoštolů, že byli všem lidem milí pro způsob svého života. Také o Bohumilu Zvěřinovi můžeme říci, že byl všem milý – pro dary, které mu Pán Bůh dal pro život.

Ale už přišel čas, kdy jsme se s ním museli rozloučit, stalo se tak v pátek 10. března. Zemřel 2. března 2017 ve věku 78 let.

Vyrůstal ve sboru Jednoty bratrské v Železném Brodě, kde byla maminka učitelkou náboženství a tatínek vedl mládež a velký pěvecký soubor. Po pedagogických studiích působil jako učitel na Českolipsku a do Železného Brodu se vrátil s rodinou v r. 1986 a učil na pelechovské škole, působil tu i ve funkci ředitele školy. A ve sboru se také zapojil do práce rady starších.

Nebylo snadné v době programového ateismu být učitelem. Křesťanství však měl Bohumil zažité, bylo jeho součástí. Byl nasměrován na životní cestu s Bohem. Věděl, jaká je cesta správným směrem. A tu cestu ukazoval svým kolegům i žákům

a jejich rodičům svými postoji a svou vstřícností. Byl pokorný před Bohem a to mu nedovolovalo být tvrdý na žáky. Naopak mnohé problémy řešil s humorem a laskavostí. Mnoho volného času obětavě a rád věnoval dětem: vedl tábory a pěvecké soubory.

Jeho velkou láskou byla těší turistika. Jako značkař se zasloužil o vznik mnoha turistických cest v Máchově kraji. Tato jeho činnost má i svou hlubokou symboliku. Vyšlapával cestu pro druhé, aby nebloudili – to je svým způsobem obět, je to nezištná služba, je to navádění na správnou cestu. Organizoval turistické pochody, vedl turistické oddíly mládeže. Obětavě předával vlastivědné znalosti na poznávacích zájezdech.

Léta stáří prožil v klidu a s láskou k rodině a pro přátele. S postupujícím věkem však přicházely i zdravotní obtíže. A pomalu se začala otevírat cesta poslední do nebeského domova. Možná, že mu přišly na mysl modlitby podobné té žalmistově ze smutečního oznámení: Hospodine, Pane, nalož se mnou laskavě pro jméno své, nebo dobré jest milosrdenství tvé.

Milý bratr Bohumil Zvěřina věděl o největším milosrdenství, kterého se člověku může dostat. A to je podíl na Kristově vzkříšení. Až si budeme o Velikonocích připomínat tu velkolepou událost, budeme vzpomínat i na své zesnulé, i na bratra Bohumila Zvěřinu.

JP

Den České misijní provincie Unitas fratrum 2017

Seniorátní den Ochranovského seniorátu, den ČMP, se konal v letošním roce 4. března v Turnově, v prostorách ochranovského sboru. Nemůžeme napsat okřídlenou větu, že se zástupy hostů sjížděly zblízka i zdaleka, tentokrát byla účast komorní, vedle řady místních bratří a sester jen „tvrdé jádro“ pravidelných účastníků seniorátních setkání.

Program letošního dne byl ovšem hoden vyprodaného sálu. Po úvodní pobožnosti sestry Hany Jaluškové nás bratr kazatel Jiří Polma přenesl do doby počátků Jednoty a volby prvních kněží ve Lhotce u Rychnova. Jeho přednášku „Význam ordinované služby“ přinášíme na jiném místě, není o ní tedy třeba referovat, je však spravedlivé uvést, že následující rozhovor byl dlouhý a bohatý a dotkl se jak dějin, tak současné služby ordinovaných kazatelů.

Informace o posledních událostech a stavu věcí v seniorátě vyplnily čas před společným obědem a po něm následovala druhá přednáška, „Jednota bratrská a luterství (500 let reformace)“, kterou proslovil pracovník Historického ústavu Akademie věd, bratr dr. Jiří Just.

Vývoj bratrského myšlení a proměny vztahů k jiným „jednotám“ byly podnětnou látkou pro další rozhovor o mezicírkevních vztazích i o vlastním sebeporozumění Bratří ve staré Jednotě, ale i pro zamyšlení nad našimi sbory a jejich orientací.

Povzbuzením pro nás byla účast zástupců Evropské kontinentální provincie, z ředitelství sestry Benigny Carstens a z emeritních kazatelů našeho seniorátu bratra Karla Eugena Langerfelda.

Poznání, že některé problémy provázejí církve prakticky nepřetržitě, není sice řešením těch našich, ale dává nám vědomí, že v těchto problémech zdaleka nejsme sami a že nejsou neřešitelné, jakkoli jsou tísnivé a důležité. Z této perspektivy byl letošní Den misijní provincie zdrojem potěšení a výzvou k vytrvalosti v práci.

jhjr

z církví

60 let Římské smlouvy

Rada Společenství evangelických církví v Evropě vydala krátce před šedesátým výročím podpisu Římské smlouvy (25. března 1957) prohlášení, ve kterém zdůrazňuje důležitost této smlouvy pro proces sjednocování Evropy. Smlouvou vzniklo Evropské hospodářské společenství, ale v preambuli smlouvy jsou uvedeny cíle přesahující rovinu hospodářství, které zůstávají platnými až dodnes. Například: „zmenšit rozdíly mezi různými regiony Evropy a zaostalost některých znevýhodněných regionů“, a tak „spojit jejich zdroje k zachování a posílení míru a svobody“.

Během oněch šedesáti let bylo během dalšího vývoje Evropské unie mnoho z tehdy definovaných cílů dosaženo. Dnes však máme starost, že trhliny, rozdělení a rozdíly mezi členskými sáty EU, ale i uvnitř jejich společností, se v posledních letech dramaticky zvětšovaly. Nebyla nalezena společná odpověď, jak nakládat s uprchlíky a migranty ani právně, ani na základě společných evropských hodnot.

I deset let po vypuknutí finanční krize zůstává hospodářská a sociální situace v některých zemích a společnostech napjatá a budící starosti. Většina lidí ve Spojeném království hlasovala pro odchod své země z Unie. Lidé se od projektu sjednocování odvracejí. Politické strany se snaží získat podporu tím, že tyto snahy podporují a tvrdí, že řešení je v opuštění unie a starání se o své národní zájmy.

V protikladu k tomu zdůrazňujeme a opakujeme, že si nedovedeme představit život evangelických církví v Evropě bez našeho společenství církví ze všech částí Evropy. Evangelium nás vyzývá, abychom se nebáli a usilovali o pokojný společný život (Jan 14,1; Matouš 5,9). „Jednota ve smířené rozmanitosti“ se stalo heslem

i sebeporozuměním Společenství evangelických církví v Evropě. Je to pohled teologický a duchovní, ale má i svůj zřetelný sociálně-politický význam.

Jsme pevně přesvědčeni, pokud jde o Evropu politicky, že vrátit se zpět k „národním zájmům“, ať jsou definovány jakkoli, nemůže přinést žádnou budoucnost pokojnému a prospěšnému spolužití v Evropě i za jejími hranicemi. Výzvy, kterým čelíme – mezi jinými ochrana klimatu, vztahy mezi kontinenty, zvládnání vlivů globalizace – volají po společných, celoevropských řešeních.

Rada Společenství si na svém zasedání 17. až 19. března ve Wittenbergu připomínala pětisté jubileum reformace. Reformace evropský kontinent zásadně změnila. A jsme vděční, že po rozděleních, která vznikla uvnitř protestantismu během reformačních časů, můžeme v Evropě zakoušet široké ekumenické společenství. Uznáváme a hluboce oceňujeme, že tento vývoj byl posílen také politickým probuzením po roce 1945 a integračním procesem v Evropě.

V září 2018 bude Společenství evangelických církví v Evropě mít osmé valné shromáždění ve švýcarské Basileji. Mezi jinými tématy bude hovořit a přemýšlet i o závazku, který máme k evropskému společenství. Jsme vděční Konferenci evropských církví za její otevřený dopis „Budoucnost Evropy“ a výzvu aktivně hledat, jak mohou církve Evropy přispět. Rada církevních i mezicírkevních skupin a organizací podporuje myšlenku uspořádat Evropský křesťanský sněm k podpoře spolupráce a sdílení v Evropě. Křesťansky žít a sdílet svou víru s druhými je vítaným zdůrazněním naší křesťanské odpovědnosti v Evropě a za Evropou.

Rada CPCE, Wittenberg, 18. 3. 2017

slova reformátorů

Martin Luther. O dobrých skutcích (1520)

Z toho plyne, že křesťan žijící ve víře nepotřebuje učitele dobrých skutků, ale činí „cožkoli najde ruka jeho“. A bude to tak dobré, jak Samuel řekl Saulovi: „Proměněn budeš v muže jiného, když Duch Hospodinův na tebe sestoupí.“ A pak (1Sam. 10,6 ad.): „Učiň, cožkoli najde ruka tvá, nebo Bůh s tebou jest.“ Tak čteme i o svatě Anně, matce Samuelově, že když uvěřila knězi Eli, jenž jí přislíbil boží milost, „odešla cestou svou a tvář její nebyla více smutná“. To jest: všechno v ní splynulo a vše, co prožila, se v ní vyrovnalo. Tak říká i svatý Pavel (2K 3,17): „Kdež jest Duch Páně,

tu i svoboda.“ Neboť víra se nedá vázat na žádný skutek, a tak si ani nedá nic vzít, nýbrž, jak praví žalm prvý (1,3): „Ovoce své vydává časem svým.“

Můžeme to pozorovat i na pádném vnějším příkladu. Jsou-li muž a žena jisti láskou a náklonností druhého a věří si pevně navzájem, pak kdo je učí, co mají dělat a jak si počínat, jak mluvit a jak myslet a kdy mlčet? Důvěra sama je tomu učí, a lépe, než je třeba.

A tu se nerozlišuje ve skutcích, člověk koná to velké, dlouhé a mnohé zrovna tak rád jako to malé, krátké a nemnohé, a koná to se srdcem veselým, pokojným a bezpečným, a cítí se docela svobodným člověkem.

Kde je však nějaká pochybnost, hledá člověk to nejlepší, a tu si už začíná vykreslovat rozdíly skutků, (začíná uvažovat) čím by si mohl získat náklonnost, a přece přistupuje k své volbě s těžkým a nejistým srdcem (ba i s velkou nechutí) a – nalítne, a je pak všecek zoufalý a často se z toho zblázní.

Křesťan žijící v této důvěře v Boha ví vše, dokáže vše, troufá si na vše, čeho je třeba, a činí vše svobodně a s veselou myslí, ne, aby si nahromadil kupu dobrých skutků a zásluh, ale proto, že mu působí radost, když se může Pánu Bohu zalíbit, slouží upřímně a zadarmo a stačí mu vědomí, že se to tak Pánu Bohu líbí.

Kdežto na druhé straně člověk, který není s Bohem zajedno nebo který o tom pochybuje, hledá a stará se, jak by množstvím svých skutků Boha obměkčil. Běží k svatému Jakubovi, do Říma, do Jeruzaléma, běží sem a běží tam, odřikává modlitby k svaté Brigitě a prosí o to a ono, postí se ten a onen den, zpovídá se tu a zpovídá se tam, ptá se kdekoho o radu, a přece nedochází pokoje a vše, co konal, konal s velkým lopocením a s pocitem zoufalosti a nevolnosti v srdci. Samo Písmo takovéto dobré konání nazývá hebrejsky „aven amal“, to jest „prací a bídou“ (Ž 90,10).

Přitom všechno to konání ani není dobré a je vesměs marné. Mnozí se z toho i pominuli a z hrůzy upadli do úplné zbědovanosti. O nich praví Kniha Moudrosti (5,6): „Jistě pobloudili jsme od cesty pravdy, a světlo spravedlnosti nesvítilo nám... Přesyceni jsme cestami nepravosti a zatracení, a zchodili jsme pouště nepřístupné, ale cesty Páně nepoznali jsme.“ ...

Hled, říkal jsem tedy a vychvaloval jsem vždycky víru a zavrhoval všechny skutky, pokud se konají bez víry, abych tak od falešných, jen povrchně oslňujících, farizejských, bez víry konaných dobrých skutků, jichž jsou dnes plny všechny kláštery, kostely, domácnosti i lidé jak nižších, tak i vyšších stavů, přivedl lidi zase k pravým, opravdovým, pro svůj původ z víry dobrým, věřicím skutkům.

Setkání sester Ochranského seniorátu

Organizační kroužek sester vás srdečně zve na tradiční shromáždění, které se bude tentokrát konat

*v Ochranském sboru Jablonec nad Nisou
Máchova č. 29*

*v sobotu 22. dubna 2017
začátek v 9.30 hod*

Program :

Biblické zamyšlení

Rozhovor nad biblickými verši Gal. 6,1-3

Krátké poučení ze života M. Luthera – manželství s Katharinou von Bora

Informace o rezoluci z konference žen Světové Jednoty bratrské 2016

Vyhlášení sbírky

Pozdravy německých sester

Vzpomínka na návštěvu Bethlehemu v roce 1989

Jitka Pernerová

Partnerství sborů Potštejn – Herrnhag

Nada Běťáková, Jana Nejmanová

Pro setkání jsme zvolily jablonecký sbor a v budoucnu bude dobré sbory postupně střídat, abychom se lépe poznaly, povzbudily, projevíly i solidaritu sborů.

*za přípravný kroužek sester
L. Bernardová*

Z počátků reformace

Martin Luther a Wittenberg

31. října 1517 napsal augustiniánský mnich, kterého do Wittenbergu poslali jeho nadřízení, aby tu na nové univerzitě učil výklad bible, dopis arcibiskupu v Mohuči. V dopise ostře napadl falešné pojetí pokání a s tím spojenou odpustkovou praxí a přidal 95 tezí proti odpustkům, které byly ve Wittenbergu připevněny na dveře kostelů jako výzva k diskusi.

Tento dopis podepsal svým později slavným jménem Martinus Luther (do té chvíle se jmenoval Martin Luder). Proto je 31. říjen vnímán a slaven jako Den reformace a vnímal jej tak i Luther sám.

Lutherovo vystoupení bylo začátkem, ne provedením reformace. Své názory musel opakovaně hájit a protože ze svého postoje neslevil, byl nakonec nejprve dán do klatby (červen 1520), potom exkomunikován (leden 1521) a když mu saský kurfiřt vymohl ještě jedno slyšení před říšským sněmem (ve Wormsu), sněm potvrdil papežské odsouzení (Wormský edikt v květnu 1521) a vyhlásil na Luthera něco jako říšský zatykač. Nikdo ho nesmí podporovat a má být zajat a předán císaři.

Teprve tato událost dala do pohybu reformaci ve Wittenbergu se vši silou, neboť bylo zřejmé, že se s Římem domluvit nedá. Nové učení se začalo formovat nezávisle na Římu a postupně se tak vytvářela reformační církve.

- red -

Na dveře zámeckého kostela ve Wittenbergu už nikdo žádné teze nepřibije, protože po vypálení Wittenbergu v roce 1760, kdy shořel i kostel, byly v roce 1856 ulity pamětní dveře z bronzu. Je na nich text Lutherových 95 tezí.